LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Talvivaaran tapauksesta olisi pitänyt jo oppia, ettei päästörajoja pidä jättää luvista pois. **SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON TIEDOTE**

YMPÄRISTÖSTÄ LYHYESTI

MTK: Viljely kuormittaa vähän

Maataloutta on syytetty Itämeren rehevöitymisestä eri medioissa. MTK muistuttaa, että nykyisen maatalouden osuus Itämerta kuormittavista ravinnevarastoista on pieni.

”Todellinen syy vesien oireiluun makaa pohjamudissa ja sinne kertyneissä ravinteissa. Suomenlahden sisäinen kuormitus vastaa vuositasolla kymmeniä tuhansia, jopa sataa tuhatta tonnia fosforia. Nykyinen maataloutemme tuo tähän korkeintaan muutaman prosentin lisää”, sanoo MTK:n ympäristöjohtaja **Liisa Pietola**.

Tuottajien vähentyessä viljely on tehostunut ja käytössä on ympäristöystävällisempiä viljelytekniikoita. Niihin kuuluvat tarkennettu lannoitus, vähennetty maanmuokkaus ja suojakaistat vesistöjen varsilla.

Kultakaivoksen päästöistä valitus

Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) on valittanut Vaasan hallinto-oikeuteen Raahessa toimivan Nordic Minesin Laivakankaan kultakaivoksen luvasta purkaa jätevetensä Perämereen. SLL vaatii luvan kumoamista tai lupaehtojen tarkentamista.

Putken kautta käsitellyt jätevedet johdettaisiin vesistöalueelle, jota jo ennestään kuormittaa läheinen Rautaruukin terästehdas. SLL huomauttaa, että luvassa ei ole edes määrätty päästöille raja-arvoja.

”Talvivaaran tapauksesta olisi pitänyt jo oppia, ettei päästörajoja pidä jättää luvista pois”, tiedotteessa sanotaan.

Myös paikalliset asukkaat ovat valittaneet purkuputken lupapäätöksestä. Lisäksi kuun alussa kaivoksella murtui patoallas ja jäteaineita pääsi luontoon, mikä on herättänyt epäilyksiä toiminnan luotettavuudesta.

”On käsittämätöntä, että kaivosyhtiöiden sallitaan pilata vesistöjä samaan aikaan kun hajaasutukselle on asetettu tiukat määräykset harmaiden vesien käsittelystä. Se on täydessä ristiriidassa yleisen oikeuskäsityksen kanssa”, suojeluasiantuntija **Ilpo Kuronen** toteaa.

Itämeressä voi olla paljon meduusoja loppukesällä.

Havaintoja meduusoista

Suomen ympäristökeskuksen merikeskus kerää jälleen yleisön havaintoja meduusoista avomerellä ja rannikolla. Havainnot voi ilmoittaa Itämeriportaalin verkkosivuilla *www.itameriportaali.fi*.

Loppukesällä ja syksyllä korvameduusoja voi Itämeressä olla niin paljon, että ne sotkevat kalaverkkoja ja tukkivat voimaloiden vedenottoputkia. Tarvittaessa tutkijat välittävät voimaloille tietoa meduusaesiintymistä.

Viime kesänä meduusahavaintoja ilmoitettiin lähes 1 800 neljässä kuukaudessa.

Kiljuhanhien kanta elpyy

Oulun seudulla havaittiin keväällä 45 uhanalaista kiljuhanhea. Määrä on suurin noin 15 vuoteen. Vuonna 2004 hanhihavaintoja tehtiin vaivaiset 6. Sen jälkeen kanta on lähtenyt nousuun.

Osa kiljuhanhista pysähtyy muuttomatkallaan Perämeren rannikolle tankkaamaan. Pohjolan kiljuhanhet talvehtivat Pohjois-Kreikassa, jossa niitä uhkaa salametsästys.

Norjassa ennätyspaljon ahmoja

Norjassa on tehty tänä vuonna ennätyksellisen paljon havaintoja ahmoista, kertoo ruotsalaislehti Land Lantbruk.

Pentueita on rekisteröity 69. Yksi mahdollinen selitys kannan kasvulle on, että ahmat siirtyvät Ruotsista Norjaan. Norjassa oli paljon pieniä jyrsijöitä viime vuonna, mikä on saattanut kasvattaa kantaa.

Ankeriaat pääsivät kotiin

Ensimmäiset ankeriaat istutettiin Suomen vesistöihin sata vuotta sitten. Laji on uhanalainen, joten sitä ei pitäisi kalastaa.

TUUSULA (MT)

Helsinki-Vantaan lentokentän rahtiterminaalin edustalla käy kuhina. Kymmenkunta ihmistä odottaa jännityksellä lastin saapumista. Sama näytelmä koettiin jo viime viikolla, mutta lähetys jäi tulematta.

”Tuolta ne nyt tulevat”, joku huudahtaa, kun trukki kaartaa lastauslaiturille.

Styroksilaatikoissa lukee sinisellä ”UK glass eels”.

Ne ovat ankeriaanpoikasia eli lasiankeriaita. Lähetys sisältää 177 000 kappaletta gramman painoisia, kymmensenttisiä käärmemäisiä kaloja.

Lasti puretaan ja jaetaan maasturien takakontteihin. Yksi auto suuntaa itään, toinen länteen. Kaukaisin vastaanottaja on tullut Vaasasta.

Ympäristöasiantuntija, biologi **Jaana Hietala** Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymästä hakee pinosta 7 000 ankeriaan satsin. Runsas puolet niistä istutetaan Tuusulanjärveen ja loput viereiseen Rusutjärveen.

Ankeriaiden vaellus Sargassomerelle

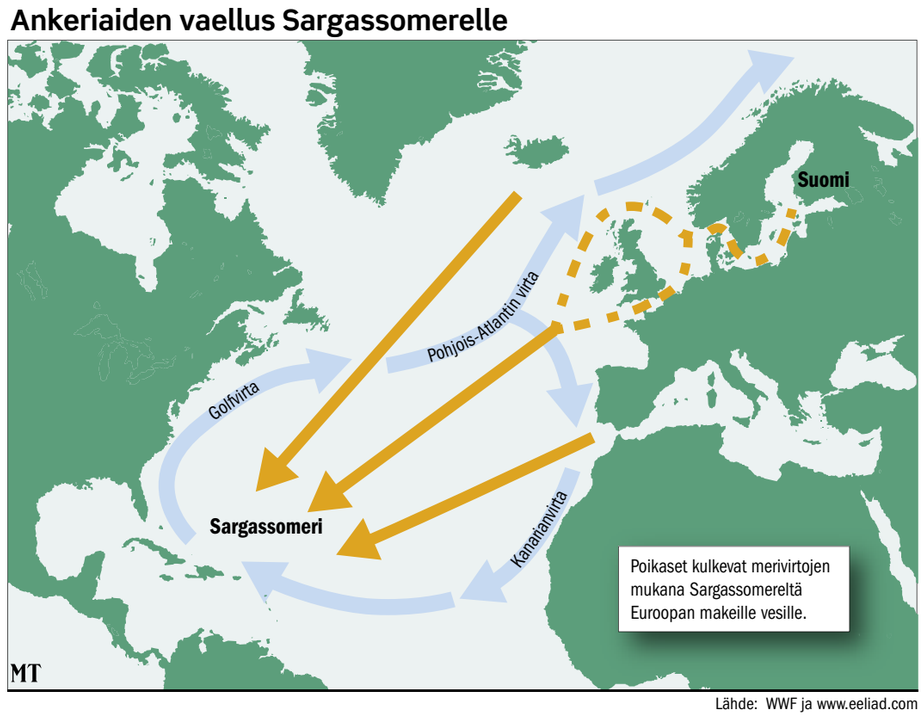

Lähde: WWF ja www.eeliad.com

Edessä 6 000 kilometrin vaellus

Parinkymmenen minuutin ajomatkan kuluttua ankeriaat ovat onnellisesti perillä. Hietala hakee autosta laatikon kerrallaan ja kippaa sähäkästi kiemurtelevat poikaset rantaveteen. Ne sujahtavat ruskean veden syvyyksiin silmänräpäyksessä. Aluksi ne syövät hyönteisiä ja muita pieneliöitä. Ensi kesänä varmasti jo pieniä kaloja.

Hietalan mukaan ankeriaiden kasvua seurataan. Vuosia sitten tuodut yksilöt voivat kuulemma paksusti. Jossain vaiheessa elämäänsä ne aloittavat 6 000 kilometrin mittaisen kutuvaelluksen Sargassomerelle. Ennen sitä ne voivat elää vesissämme jopa 40 vuotta.

Istutetut ankeriaanpoikaset on merkitty, mikä helpottaa seurantaa. Hietalan mukaan etenkin pitkästä vaelluksesta on hyvin vähän tietoa.

Ankeriaat istutetaan vesistöihin, joista ne pääsevät liikkumaan merelle. Kansallisen ankeriaanhoitosuunnitelman tavoitteena on, että vähintään 40 prosenttia sukukypsistä ankeriaista pääsee kutuvaellukselle.

Uhanalainen laji maistuu Euroopassa

Euroopan ankeriaskannat ovat romahtaneet vaivaiseen sadasosaan 1980-luvun tasosta. Syiksi epäillään ylikalastusta, sisämaan elinympäristöjen katoamista, ilmastonmuutosta, merivirtojen muutosta, tauteja ja saasteita.

Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto (Iucn) on määritellyt ankeriaan äärimmäisen uhanalaiseksi lajiksi.

Hietalan mukaan ankeriaiden pyyntiä pitäisi välttää. Ankeriasta kuitenkin syödään paljon Keski- ja Etelä-Euroopassa. Suurta herkkua ovat ankeriaanpoikaset.

Tuusulanjärvestä kalastajat pyytävät satunnaisesti ankeriaita pitkällä siimalla. Hietalan mukaan rasvainen ja voimakkaan makuinen ankerias ei kuitenkaan maistu suomalaisille kuten keskieurooppalaisille.

Tuusulanjärven ankeriailla on siis hyvät mahdollisuudet päästä aikanaan kutureissulle.

KATJA KOLJONEN

POIKASET ENGLANNISTA

Ankeriaanpoikaset ovat noin kymmenen sentin mittaisia ja painavat vaivaisen gramman.

Istutuksia Suomessa jo yli sata vuotta

Ankerias (Anguilla anguilla) on vaelluskala, jota esiintyy merialueellamme ja sisävesissä.
Jokien patoamisen myötä ankeriaiden luontainen nousu järviimme on lähes kokonaan estynyt. Kanta on istutusten varassa.
Poikasia ei tuoteta laitoksissa, vaan ne ovat luonnonvaraista kantaa Severnjoesta Englannista.
Ankeriaan istutukset aloitettiin jo yli sata vuotta sitten.
Kasvuvaihe kestää järvissä koirailla 6–9 ja naarailla 8–15 vuotta.
Sukukypsyyden lähestyessä kalat lähtevät lähes 6 000 kilometrin pituiselle kutuvaellukselleen Sargassomerelle Atlantille.
Suurimmat ankeriaat saavuttavat yli metrin pituuden, 3 kilon painon ja 20 vuoden iän.
Vuonna 2009 pyydetty suomenennätysankerias painoi 4,7 kiloa.
Lähteet: Wikipedia ja Rktl

KIMMO HAIMI

Niina Koivunen, Risto Soljento ja Jani Hakkola tarkistavat lentokoneen ruumasta puretun lastin. Styroksilaatikoissa on 177 000 ankeriaanpoikasta.

Metsästäjäliitto ehdottaa yhden metsähanhen kiintiötä

Suomen Metsästäjäliitto ehdottaa metsähanhen pyyntiin kiintiötä. Metsästäjä voisi metsästää kauden aikana esimerkiksi vain yhden metsähanhen.

Maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt metsähanhen metsästysajan rajoittamista hanhikantojen turvaamiseksi. Metsähanhen metsästyskausi alkaisi rajoitusten vuoksi Pohjois- ja Itä-Suomessa vasta syyskuun 10. päivästä ja muualla maassa syyskuun 26. päivästä, kun nyt aloitusaika on elokuun 20. päivä.

Metsästäjäliiton mukaan pyyntiajan rajoittaminen lopettaisi pyynnin lähes kokonaan. Linnut olisivat pääosin jo muuttaneet pois, kun metsästysaika alkaisi.

Saaliskiintiö turvaisi suomalaiseen metsästyskulttuuriin kuuluvan hanhenmetsästyksen lintujen pesimäsoilla samaan aikaan kun muukin vesilinnustus alkaa elokuussa, Metsästäjäliitto toteaa.

Saalismääriä voitaisiin seurata saalisilmoitusmenettelyllä. Kiintiön toteutumista voisi valvoa erityisillä saalismerkeillä, jotka kiinnitettäisiin saaliiksi saatuun lintuun. Metsästäjille voitaisiin asettaa myös velvoite siipinäytteiden toimittamisesta tutkimuskäyttöön.

MT

Pyynnin vähentäminen lisäsi lohen nousua

EU-tasolla säädettävät lohen kalastuskiintiöt ovat tänä vuonna rajoittaneet kalastusta.

Tornio-Muonionjokiseuran puheenjohtajan **Kalervo Askan** mukaan hyvä lohikesä johtuu erityisesti siitä, että Ruotsi lopetti maaliskuussa meripyynnin.

Ympäristöjärjestö WWF ja Suomen Ammattikalastajaliitto ovat kiistelleet suositelluista ruokakaloista. WWF suositteli välttämään muun muassa Itämeren villiä lohta uhanalaisuussyistä, mistä ammattikalastajat eivät ilahtuneet.

Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella kalastuskiintiö pieneni puolella noin 120 000 loheen.

Askan mielestä WWF:n ostoboikotti olisi ollut estettävissä, jos maa- ja metsätalousministeriö olisi huomioinut tutkijoiden suositukset.

”Suomi lähti ajamaan EU:n kalastusneuvostoon 200 000 lohen kiintiötä. Euroopan komissio esitti suositusten mukaisesti 54 000 lohen kiintiötä. Neuvosto teki kompromissin.”

Ministeriön kalastusneuvos **Markku Aro** sanoi aiemmin, että hänen mielestään nykyinen määrä vastaa kestävää kalastusta.

Aska toivoo, että vaelluslohi hyödynnettäisiin jokisena luonnonvarana.

Meripyynnistä koituu hänen mukaansa pysyviä ongelmia.

STT

Sinilevää yhä normaalia vähemmän

Sinilevätilanteessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime viikkoon nähden, kertoo Suomen ympäristökeskus.

Sinilevien määrä merialueilla on edelleen poikkeuksellisen vähäinen. Rannikkohavaintojen perusteella vähäisiä määriä sinileviä on vain muutamalla havaintopaikalla Saaristomerellä ja Rauman edustalla.

Saaristomereltä on tullut myös joitakin yleisöhavaintoja sinilevästä. Avomerellä sinilevien pintaesiintymisiä ei ole havaittu.

Meriveden pintalämpötila on Pohjanlahdella noin 14–17 astetta, Saaristomerellä 19–20 astetta ja Suomenlahdella 15–18 astetta. Rannikoilla ja saaristoissa lämpötila voi olla korkeampi.

Pintalämpötilojen ennustetaan hieman nousevan lähipäivinä.

Järvillä tilanne ennallaan

Järvillä sinilevähavainnot eivät ole juurikaan lisääntyneet viime viikosta. Tilanne on edelleen ajankohtaan nähden keskimääräistä parempi.

Sinilevää on havaittu hieman 33:lla ja runsaasti kuudella viraallisella havaintopaikalla. Erittäin runsaita sinileväkukintoja ei ole havaittu.

Kansalaisilta on saatu seitsemän havaintoa vähäisistä tai runsaista sinileväkukinnoista.

Pintaveden lämpötilat ovat maan etelä- ja keskiosassa pääosin 17–19 astetta. Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa pintalämpötilat ovat enimmäkseen 16–17 astetta ja Lapissa alle 15 astetta.

Lukemat ovat edelleen ajankohdan pitkäaikaista keskiarvoa alhaisempia.

MT

Levätilanne 26.7.

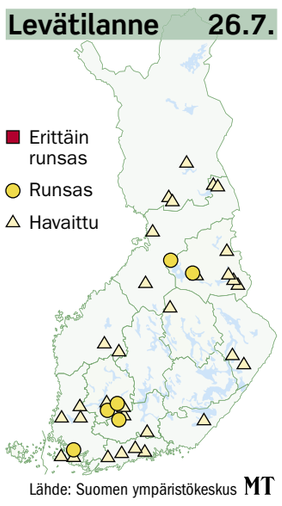

Lähde: Suomen ympäristökeskus MT